

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Дотики — це так важливо. Дотики рук. Дотики долі. Дотики різних правил, уподобань, вражень, світів.

І хоч кажуть, що з безлічі слів не скласти дотику, я намагатимусь доторкнутися до вашого серця. Ці невагомі дотики любові, які я оловила у своїх новелах, зблизять нас.

Бо я вивчила етикет дотику до чужого серця.

Він народжується з малого. Взагалі, уся наша найвища любов народжується з одного освітленого погляду, слова, дотику. І проростає життям.

Через дотики енергій ми транслюємо почуття, про які й не підозрювали, які плавно поширюються між нами, лікують змучені серця і душі. Почуття закоханості, дружби, віри, самосвідомості, значимості. І всього іншого. А світ-сканер зчитує відбитки дотиків і розкодує наше майбутнє.

Буває, що люди обвішані замками самотності, відчаю, зневіри.

Ці замки так і чекають дотику правильного ключа — слова підтримки чи розради.

Часто ми, доторкаючись до чийхось долі, залишаємо свої відбитки. Вони — мов лабіринти, за вихід з яких платять сповна.

Головне, не загубитися у тих лабіринтах, не втратити себе. Збутися і не розвіятися від зіткнення з реальністю.

Ця книга новел — як ще один аргумент, мій живий подарунок собі і людям. Слова, вимолені та вимовлені тоді, коли серце наповнене визрілою любов'ю та словом.

Тому коли перегорнете сторінки книги, зайдете в цю творчу майстерню моїх життєвих вражень, фантазій, переконань, можливо, потрапить на очі щось необхідне душі. Якись потрібні слова у потрібному місці. Відбитки моїх дотиків до життя тих, хто надихає і веде...

Квіти з фронтових листів

Спочатку її почуття нагадували слабкий ранковий вітерець, який лише гладить хвилию голівки квітів та перебирає листя дерев. Торкнеться — і відпустить, несміливо відступить. Це ще не було любов'ю, але тим приглушеним голосом серця, першими акордами мелодії, що звучала у ній все життя.

Берегла Лікерія ті перші зернини кохання в своєму серці. Життя без них було б подібне на сад без сонця, квіти без води. Отак просто й так життєво увійшов в її сни Лукіян, на вісім літ молодший односелець, якого бачила кілька разів на танцях, а більше — за роботою.

Вона теж любила квіти, але його пристрась до них була відома і за межами села. Звідусюди привозив щепи, пагінці, насіння, вимінював, купував такі квіти, яких і не знали, як називаються. Був майстром на всі руки. Ще зовсім молодим парубком зажив слави чудового столяра. Робив меблі, вікна, двері до осель. На ліжках, які витісував з особливим старанням, родилися здорові діти.

Мав Лукіян таку, як тепер кажуть, добру ауру, що все в його руках жило. Жартував, що і в душі вирощує квіти чеснот, тож зможе тут, у цьому світі, прикрасити своє віконце невеликим горщиком з олеандром. Цю квітку наприкінці тридцятих років ніхто й не бачив в селі Лановецького району.

А Лукіян привіз звідкись щепку, яка прийнялася та вибуяла в деревце з пишними рожевими квітами. Але Лікерії тих квітів не ніс — бо сік, казав, отруйний в олеандра. Цією квіткою можна лише милуватися та не ламати, не знівечити.

Любив її, Лікерію, Лікору, як потім кликали вже старшою, більше за всі квіти світу. Кілька разів заводив розмову, та вона, знаючи, що старша за нього, відкидала усілякі думки про взаємини. Та вже була пора, коли дівку, та ще й таку вродливу, віддавали заміж. Тоді родина була заможною, тож батьки нагледіли відповідну пару.

Прийшли сватачі, Лікерія не знала, що їй робити. Але Лукіян вирішив, що не віддасть її нікому: зайшов до хати, захопив Лікору за руку, впав перед батьками навколішки і побожився, що їх донька довіку з ним, Лукіяном, буде щасливою... Лікерія бігом винесла сватачам гарбуза і втекла з хати. З тих пір вони були разом...

Мати Лукіяна не визнала невістки, бо її син — і гарний, і путній, і роботящий — міг знайти собі до пари молодшу дівку. Тому дали молодцям стару хату-мазанку з голими стінами, з яких навіть цвяшки від портретів повитягали. Трохи перебувши в приймах, Лікора з Лукіяном вибралися за село на хутір, з якого зробили справжню оазу. Помірками назвали хутірець, бо почали відміряти своє спільне життя, знайшли свою міру до речей

і обставин. Там він власноруч спорудив ткацький верстат, на якому Лікора ткала рядна на пів села. Мав там і столярний станок, і багато усякого реманенту, який зробив його незамінним у селі столяром-будівельником. Там, на новому ліжку, витесаному Лукіяном, дав Бог діток. Наросла господарка. Звідти і забрали його на війну...

Лукіян навіть у фронтових листах-трикутничках висилав дружині засушені квіти. Тільки пахли вони махоркою і порохом... Його олеандр став справжнім деревом, який цвів, наче сакура. Вже двічі цвів без господаря. Особливе південне дерево, яке привезли Лукіяну заїжджі чумаки (так і назвали його Чумаком), вже вибилось пагонами вище хати.

Найменшенька дочка пішла сама, тримаючись за поділ матері, бо забавляти дітей часу не було. В господарстві був молодий жеребець Гнідко, якого потім забрали партизани, залишивши Лисого з простріленою ногою. Та Лікора його виходила і, зіщуливши вуха, кінь щодня дякував господині, кладучи голову їй на плече. І мала Галя ходила за тим конем-нянькою, який опускав голову і водив дитину, яка трималася за гриву. Доглядала Лікора двох паралізованих батьків та дітей. Коли велися бої неподалік хутора, брала дітей на руки, сідала на призьбі і молилася в небо. Видно, була та молитва животворящою, бо кулі

свистіли, літали роєм, та ні одна не зачепила ні людей, ні худобу на подвір'ї. Лише залишались в стінах німими свідками.

З тих пір так і навчилася вранці молитися до відкритого неба. А вже ввечері клала на себе хреста перед іконами, змовляючи Отченаш.

Та кажуть: за велику любов треба платити. І життя забрало в Лікори не десятину — а половину її серця. Похоронка обірвала всі квіти, відібрала всі кольори, залишила пусткою повну хату Помірок.

Вдови та жінки зі села, чоловіки яких без вісті на війні пропали, ходили до діда-віщуна через три села, аби той роздивився своїм особливим зором, чи живі їх половини. Лікора почула від діда, що живий її Лукіян. І відтоді чекала його. Чекала до кінця життя.

Любов — особливий вид енергії, який при скеруванні на будь-який об'єкт змушує його розквітати. Лікора направила цю енергію на своїх дітей, на садок, який ще пам'ятав чоловічі руки, на дрібну худобину, яка не давала вмерти з голоду. Вся земля коло Помірок пахла і в чорні воєнні роки, і опісля багато самотніх десятиліть не кров'ю та потом, а різнотрав'ям, хлібом та квітами. Пахла життям.

Після війни сватались до Лікори. Кликали заміж і з дітьми, і з лежачими батьками. Тільки не пішла. Залишилась на своєму хуторі — до старості

вродлива, в чистій біленькій хустині, вірна Лукіяну. Високим сильним голосом виспівала без ліку пісень полю та старій липі разом з іволгою, яка поселилася в садку. Ніколи не закривала хати — і ніколи її не обікрали й не образили люди. Була, як і хата, відкритою до світу. Часто перебирала трикутнички фронтових листів, зрошуючи їх сухі сторінки пам'яттю. Аж доки через роки син не спалив їх. Сказав, що вона їх знає напам'ять і досить плакати над ними. Коли згоріли засушені в листах незабудки — засох і старий олеандр. Скільки не відсаджувала щепок — не прийнялися...

Моменти їх спільності не тривали довго в часі, але зафіксувалися в пам'яті і живили її до останку. Вже десь у 80-ті запросили дітей в Калінінград (колишній Кенігсберг) на відкриття музею війни, де розмістили фотографії та нагороди Лукіяна. Так діти попрощалися з батьком.

Із таких історій пишуть книги. Думала і я створити життєпис своїх родичів, бо історія ця — справжня. Наша пам'ять, наче пелюстки квітів — зникають в землі, опадаючи, та з весною відроджуються знову.

Днями поминали мого діда Лукіяна, який загинув у Другій світовій — у котлі боїв під Кенігсбергом.

Зоринки для душі

- ⊙ Казала моя бабця Лукерія: хата без вишиванок, як оселя без дітей. І було в її домівці затишно від візерунків та пісень, сміху та молитви незалежно від історичних вітрів. Бо українці без вишиванок — просто населення. Народом нас роблять традиції землі, на якій мешкаємо. Ставлення до вишиванки споконвіків було не просто як до одягу, а як до виробу, наділеного енергією роду та рідного краю. Як до символу, що виокремлює найкрасивіші традиції і володіє цілющою силою.
- ⊙ Кажуть, обираючи для себе вишиванку з-поміж великого розмаїття, люди знаходять свої візерунки просто інтуїтивно. Знову ж таки — генетика. Тому коли беретеся за вишивання — робіть це лише з чистою душею та світлими думками. Закодовуйте добро і радість у вишиванку. Адже така сорочка справді зігріватиме душу і оберігатиме її своєю силою.
- ⊙ Казала моя бабця: рання пташка дзьобик чистить, а пізня від сонця очі жмурить. Не можу зрозуміти, яка пташка я: встаю раненько, лягаю пізно. Це душа наша, як пташка — вибирає лише добрі руки....
- ⊙ Казала моя бабця: вчися все життя і у життя. Бо буває: маєш нитку, маєш голку — а шиєш без толку...

Життя людини, як місяць: часом повне, а часом щербате.

Щербате чи зі щербинкою. І посміхається — сміється через оту щербинку. І не розбереш — чи до нас, чи з нас..

Кажуть, щастя — це коли бажане співпадає з неминучим....

А хіба воно співпадає?

- ⊙ Казала моя бабця: душа не пташка — не виженеш. Так, душа вільна. А воля душі, мабуть, здатна змінити навіть лінії наших долонь.
- ⊙ Казала моя бабця: не було снігу, не було і сліду; став сніг, став і слід. Залишаємо сліди на першому сніжку... Залишаємо по собі сліди — хто як уміє...
- ⊙ Легка тому робота, хто робить її з власної волі, казала моя бабця. Як не візьмешся за неї — вона сама не зробиться... Але як би ти уважно не ставився до неї, серед робочого процесу треба зупинитися. Хоча б на обідню перерву. Бо більшість людей втрачають свої можливості через те, що вони одягнені в аврали й виглядають як робота, дотепно підмітив у свій час

Thomas A. Edison

Зміст

Квіти з фронтових листів.....	5
Федорова наука.....	12
Матвієві ангели.....	15
Грушка.....	22
Чарівна вода	26
Подарунок.....	30
Профілактика совісті	39
Євгенові ластівки	43
Нарешті вона прозріла	48
Задуха.....	53
Скелет у шафі	57
Танець для Тамари	63
Розмова в смерканні свічки.....	69
Віддяка.....	74
Наука.....	80
Туди, де присутня щирість	84
...Збудити бабусю	90
Багато вас таких... ..	92
Олесині сонця	96
Марійчине вишиття	101
У світ — на човні.....	106
Не чекаючи наступного життя	112
Коралі моєї колекції	118
Перше враження	122
Яке щастя буває.....	129

Яке небо з колодязя?	136
Як я не взяла інтерв'ю.....	142
Шанс	146
А кохання заходило в двері	151
Тайга	157
Зустріч	162
Чути голос землі.....	167
Внутрішній звір найстрашніший.....	172
Чи віддали подушку?	177
Казка із вирію.....	181
Як саджати індика.....	186
Дозволь мені усміхатися	191
Навіщо?	195
Подарований час	199
Пробудження	203
Сповідь воді.....	206
Поговоримо навстіж	211
Справжнє свято.....	216
З Південної Пальміри	221
Стань мені у помочі.....	226
Чому бути.....	230
Йорданська гречка.....	233
Романові оповідки	237
Прикмета щасливої душі	244
Відсвяткували	248
І множимо свої чернетки... ..	253
Маєток, у якому блудить пам'ять.....	255